

PENÍZE POD KONTROLOU

Ing. MIROSLAV ŠKVÁRA, MBA

TÉMA 29

O DLUHOPISECH I.

- Výklad základních pojmů
- Členění dluhopisů dle 3 hledisek
- Legislativní rámec
- Hypoteční zástavní listy (HZL)

Žijeme v období, kdy bankovní sektor nabízí klientům bohužel velmi nízké zhodnocení depozit. Tato situace trvá již několik let, takže mohu konstatovat, že o životě rentiéra s příjmem z bankovních úroků se občanovi nyní může jen zdát. To je jedním z důvodů, proč se klienti stále více přiklánějí i k dalším formám investování. Často se v jejich hledáčku objeví dluhopisy. Proto se na tento druh cenného papíru podíváme co nejdůkladněji.

VÝKLAD ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Dluhopis (obligace, bond) je cenný papír zavazující emitenta vyplatit jeho majiteli peněžní obnos uvedený v dokladu včetně příslušného úroku, a to ve vyznačeném termínu. Na rozdíl od akcie zajišťuje tento druh cenného papíru předem stanovený **finanční výnos** (kupón).

Emitent dluhopisu (stát, banka, firma) je tedy dlužník, **držitel dluhopisu** (investor) je věřitelem.

Jinými slovy, když si kupujete dluhopis, věříte státu, bance nebo firmě, že se vám jistina vrátí a budete příjemci tzv. kuponů.

Technicky se s dluhopisy obchoduje na sekundárním trhu obdobně jako s akciemi, nicméně investory jsou ve většině případů institucionální klienti, kteří v drtivě větší míře drží cenné papíry až do jejich splatnosti. Držení do splatnosti se nazývá do „maturitu“.

TŘI HLEDISKA ČLENĚNÍ DLUHOPISŮ

A. Dluhopisy podle splatnosti:

- Pokladniční poukázky – doba splatnosti kratší než jeden rok
- Krátkodobé – doba splatnosti do 5 let
- Střednědobé – doba splatnosti 5–10 let
- Dlouhodobé – doba splatnosti delší než 10 let

B. Podle emitenta:

- Státní dluhopisy
- Korporátní dluhopisy (podnikové)
- Komunální dluhopisy

C. Podle typu kupónu

- Bez kupónu (tzv. zero bond – s nulovým kuponem)
- S pevným kupónem
- S variabilním kupónem

LEGISLATIVNÍ RÁMEC

Zákon o dluhopisech z 1. dubna 2004 říká, že dluhopis je cenný papír nebo za knihovaný cenný papír vydaný podle českého práva, s nímž je spojeno právo na splacení určité dlužné částky odpovídající jmenovité hodnotě jeho emitentem, a to jednou nebo postupně k určitému okamžiku, a popřípadě i další práva plynoucí ze zákona nebo z emisních podmínek dluhopisu.

Ve světě financí vstupují do rozhodovacího procesu o koupi, držení či prodeji dluhopisu ještě daně.

Úroky z dluhopisů emitovaných v České republice jsou zdaněny podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění jeho pozdějších novel. Kapitálový výnos se nedaní za podmínky, že držba dluhopisu přesáhla 6 měsíců. Kupónový výnos se daní srážkovou daní ve výši 15 %. U právnických osob se započte sražená daň. Pokud poplatníkovi vznikla daňová povinnost menší než zaplacená srážková daň, vznikne mu daňový přeplatek.

RIZIKA SPOJENÁ S DLUHOPISY

I držení dluhopisu s sebou přináší řadu rizik. K nejdůležitějším patří tzv. kreditní riziko, což je riziko, že emitent nedostojí svým závazkům a nesplatí kupón nebo jistinu. Nízkou finanční bonitu mají některé firemní dluhopisy (junk bonds). Státní dluhopisy jsou vzhledem ke státní garanci považovány za finančně bonitní. Obecně platí, že žádná firma nemůže mít vyšší ratingové hodnocení, než má příslušná země. Z toho vyplývá, že pokud klient preferuje bezpečí, měl by se poohlédnout po státních dluhopisech. Ty mu přinesou lepší výnos než bankovní vklad, ale možná nepřekonávají stávající nebo budoucí inflaci.

HYPOTEČNÍ ZÁSTAVNÍ LISTY (HZL)

Hypoteční zástavní listy jsou upraveny zákonem č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, a zákonem č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, a jsou to dluhopisy vydávané hypotečními bankami s cílem získat finanční prostředky na poskytování hypotečních úvěrů. Jmenovitá hodnota a hodnota poměrného výnosu HZL je plně kryta pohledávkami z hypotečních úvěrů. Pro řádné krytí jmenovité hodnoty hypotečních zástavních listů mohou být použity pouze pohledávky z hypotečních úvěrů, které nepřevyšují 70 % ceny zastavených nemovitostí. Vedle institutu řádného krytí funguje také tzv. náhradní krytí, což mohou být jen vysoce likvidní a bonitní prostředky. Může se jednat například o hotovost, státní dluhopisy nebo vklady u ČNB.

Pro koho jsou HZL vhodné?

Především pro konzervativní investory, kteří nemají příliš velké zkušenosti s obchodováním na kapitálových trzích a nechtějí podstupovat významnější riziko.

Z tiskové zprávy se široká veřejnost loni dozvěděla, že jedna z tuzemských bank vydala první emisi tříletých hypotečních zástavních listů. Manažerem emise byla ČSOB. Emise byla určena jak privátní, tak firemní klientele a nominální hodnota jednoho listu činila 10 000 Kč. Emise byla vydána v celkovém objemu 600 mil. Kč. Úroková sazba hypotečních zástavních listů je pevná po celou dobu platnosti a činí 1,2 % ročně. Jak vidno, výnos zde překonává bankovní vklady a klient nemusí běžet do banky se statisíci korun.

Důvody, proč si pořídit hypoteční zástavní listy?

Jistota – jsou kryty pohledávkami z hypotečních úvěrů, které jsou navíc zajištěny prostřednictvím zástavního práva reálně existující nemovitosti. Fakt, že je nemůže vydávat „kdokoli“, činí z HZL jistou a bezpečnou investici.

Výnosnost – úrok, který klient na základě vlastnictví zástavního listu obdrží, je obvykle stanoven jako fixní. To znamená, že bude platit po celou dobu trvání HZL.

Likvidita – patří mezi veřejně obchodovatelné cenné papíry, což umožňuje jejich majitelům, aby je kdykoli prodal. Pokud tedy bude potřebovat hotovost blokovanou v HZL ještě před jejich lhůtou splatnosti, může se k ní jednoduše dostat.

V příštím článku se budeme podrobně věnovat korporátním dluhopisům. ■

Autor článku je lektorem finanční gramotnosti.

ČEŠI JSOU NÁRODEM VĚRNOSTNÍCH KARET, ŘÍKÁ PRŮZKUM

Věrnostní karty jsou mezi Čechy velmi oblíbené. A většina Čechů je progresivně nakloněna digitalizaci věrnostních karet, vyplývá z výzkumu, který realizovala agentura Public Data Research a proběhl v polovině února na vzorku 5 000 respondentů ve věku 18–60 let ze všech krajů v ČR.

„Češi mají věrnostní karty dlouhodobě rádi. Většina jich vlastní několik, má o nich dobrý přehled a mezi nejoblíbenější patří sbírání výhod v supermarketech,“ prozrazuje o chování Čechů v oblasti věrnostních karet Jan Hřebabecký, jednatel Rondo.cz.

Tři čtvrtiny Čechů (74 %) mají v peněžence nějakou věrnostní kartičku. Co do pohlaví převažují ženy (80 %) nad muži (66 %). Nejvíce, a to třetina z těch, kteří mají nějakou věrnostní kartu, vlastní jednu až tři. Zajímavým výsledkem je, že 16 % Čechů jsou opravdoví sběratelé karet a vlastní jich více než 10. Další perličkou je, že více než 11 % neví, kolik věrnostních karet vlastní. Ve chvíli dotazování mělo u sebe jednu až tři 37 % respondentů.

Polovina dotazovaných (48 %), kteří mají nějakou kartu, využívá skutečně jednu za měsíc jednu až dvě. Čtvrtina (27 %) měsíčně využívá 3–4. Pouze 4 % majitelů věrnostních karet nevyužívají žádnou z nich.

